

Wanneer deze stichting ontstaan is en te welker gelegenheid, blijft voorlopig onbekend. Wel is zeker dat de erfachtige kapelaan van deze kapel een priester was van Sint-Donaas te Brugge.

Waarschijnlijk door plaatsgebrek beschikten ze niet over een eigen outaar of kapel, want ze waren toegevoegd bij "de St Anthoenis capelle".

Naast de O.-L.-Vrouwkapel waren er nog verscheidene andere Kapellen te Dudzele; o.m. St.-Niclaiskapel, de Kapel der Zielmissen, de Kapel van St.-Pieter.

Zoals iedere kapel had de Onzevrouwkapel haar eigen inkomsten uit pacht en cijzen van haar landerijen, of goederen die daarmede belast waren. In zijn "Parochieboek van Dudzele" (1) maakt de schrijver melding van de goederen der kapel volgens een legger van 1736. Nu weten we niet of hij alle artikels heeft opgegeven, maar waar hij er tien geeft, vinden wij er in de leggers van 1500 een veertigtal. Het kan best dat er in de loop der tijden heel wat verdwenen zijn, en dat de tijd niet zo gunstig bleef voor nieuwe schenkingen.

In een register op het Rijksarchief te Brugge (2) bevinden zich drie leggers van deze kapel, die de goederen, cijzen en renten opgeven.

A. Een leggartje: ongedoteerd, in het latijn geschreven waarvan plaatsnamen en ligging in het Vlaams zijn aangegeven. Het laatste blad is eveneens in het Vlaams.

B. Legger: titel "Leger der goederen competerende de Cap^{rie} van O.Vr. van Dudzele 1536-1538."

C. Legger: "Dit is naervolgende es len nieuwen leghere vande fondatie vande erfelicke renten ende lanle toebehe(rende) de capelerije van Onse Vrouwe te Dudzele in St Anthoenis capelle nu ten tijden toeboorende meester Cornelis Vanle Rijnse presbiter ende organiste van Sinte Donaas binnen Brugge erfachtich capelaen ende eerst de nieuwen leghere van alle erfelicke renten staende ende zijnde bezet up diverse parchelen van lanle...

... Aldus nieu belegbert ende zom ghemeten bij mij Jacop De Witte ghesworen landmetere slandts vanden Vrijen up den achsten dach van meye 1544, naer thandschrift van een houde leghere, ende oec mede

naer tverclaerst vanden ommelopere, ten versucke van den Heer Corn Vande Rijne presbitere ende organiste van St Donaas in Brugge, erfachtlich capelaen vande voorschreven capelrie van Onse Vrouwe in St Anthuenis capelle te Dudzele...

Deze laatste legger geeft ons 43 artikels in het totaal. Op twee na, die liggen te Westkapelle in het Ambacht Oostkerke, zijn ze alle gelegen in de parochie Dudzele, Ambacht Dudzele.

Onze interesse gaat hier vooral naar de toponiemen die er in voorkomen en die we hier laten volgen. Zoveel mogelijk situeren wij ze ook. Daarbij verwijzen we vooral naar de Kaart Wintein, verschenen in "Rond de Poldertorens" IXe jaargang 1967, nr 1. Wij gebruiken A., B. en C. om te verwijzen naar de hierboven aangegeven leggers.

Ackerhaghe: (de) lijkt ons identisch met Ackerghel, kaart Wintein nr 15

A. f° 1.

B. een line 24 roeden landts ligghende in de ackerhaghe tusschen de aermen van Dudzele landt ende westzijde, de Capelanie van St Pieters in Dudzele landt ende oostzijde...

Bilk: Beste Belc

B. item een line 22 roeden in den besten belc tusschen Lenaert Verbaen landt ende zuudthende, ende ant hoosten, de Poorte van der Doestlandt ende noordtzijde, streckende mette west oen voorzeyde heerwech (van Stapelvoerde naar Ramskapelle).

Bilk: Melckbilo

C. bezet up twee linen vichtich roeden landts liggh. verre oost van der kercke, ende noordt jehens de hofstede behorende de kinderen van Christeffels Van Gistele daer Ghelein De Vos up wuendt in den melckbilo, ... metten westhende anden heerwech die van Dudzele naar Oostkercke loopt.

Bilk: Diederic sVos wallebilck : zie Voswal.

Bona Dies: (Goede lag ?)

C. f° 5: bezet up een line landts... oost vander kercke voor de ooststoghele tusschen Joos Verbaens huus ende leen ende oostzijde, de kuetelstraete ende westzijde, streckende metten noordthende an Joos Verbaens landt ende mette zuulthende ende ooststraete, ende es thuis daer Alaert De Waghe in wuent gheheeten bona dies.

Bruggschen Heerwech: zie tekst Twee Poorten

Buersegheers brugge: B en C

Buersegheers huelbrugge: B en C

C. f° 4: noordt vander hofstede toebehorende aen de weezen van Mr Jan Coolbrants ghenamt ten Dric Pijpen, tusschen de voorscheven weezen huusen ende landt ende zuudzijde, die van de Potterie van Brugge landt ende noordtzijde, streckende anden heerwech die loopt naar Buersegheers huelbrugge.

C. f° 4 v°: anden heerwech die te Buersegheers brugge loopt ende es een houctic

Cathem: hoeve en wal. Kaart Wintein Nr 69.

C. f° 7: bezet up 15 gemeten landts liggh. verre noordt vander kercke bij den goede ghehoeten Cathem.

Copt: Huis De Kop, later "De Goulen Kop". Kaart Wintein nr 148

- C. f° 10: bezet up een huus met 14 roeden landts ligghende ende staende te Dudzele west vander kercke int westdoorp ande noordtzijde van de straete, ghenaempt "De Copt"...

Drie Pijpen: (De) Kaart Wintein nr 127

- B. en C. zie tekst Buersegheers.

Gouden stuk: (het) Kaart Wintein Nr 50. Verschuiving van oud naar goud.

- A. f° 4: ...ad monaster. de Thosan (ter Doest) loca. thouden stixkin.
 B. bezet up 5 gemeten 1 line landts noordt van der kercke in diverse percheelen... legts eerste 5 linen 15 roeden landts ende heet gheudtsticxkin tussen den ernen heerwech die van Dudzele ter Doest waert loept...
 C. f° 9: liggende noordtoest bij der kercke 5 linen 14 roeden landts ende heet tghoude sticxken.

Hagestuk: (het); Kaart Wintein nr 76.

- C. f° 3: bezet up 5 linen landts ligghende verre noordt noordtoest v.d. kercke in een bilck die men heet thaghestick... streckende metten zuudthende ande heerwech die van Dudz. te Ramscapelle loept.

Hoge Maat: (de) groot stuk grond oest van het dorp. Kaart Wintein.

- A. f° 1 v° : hoghemaet...
 B. bezet up een gemet landts... oest vander kercke beoosten den oestmuelenwalle up de hoghe maet.
 C. f° 5 v°: oest van de oestmuelen wam up de hoghe maet.

Hoekstuk: (een)

- B. ... den heerwech die te Buersegheers waert loept ende es een
 C. f° 4: tekst Buersegheers. houckstick.

Hovinge:

- B. bezet up 50 roeden landts... oest van de kercke mette zuudthende aen de oeststraete... ende light in de oesthovinghe.
 C. f° 14: ... van een line 5 roeden landts ligghende oest noordtoest van der kercke in de hovinghe tussen de armen van Dudz. landt ande westzijde, de capelrie van St Pieter te Dudzele landt ande oestzijde, streckende metten noordthende an Jacop fs Jans Aernoudts landt.

Kasteel: Het kasteel van Dudzele. Kaart Wintein nr 48.

- C. f° 14: ... oest van de castele van Dudzele...

Kasteel: bij de St.-Laureinskapel. Kaart Wintein nr 24.

- C. f° 14: ... bezet up 22 gemeten 90 roeden landts met alden huusen ende boemen dier up staen, ghenaempt tSchotteghede, ligghende... verre west zuudtwest van der kercke metten castele bij St Lauwe-reins ... tusschen St. Lauwe-reinswech ande zuudtzijde, commende mette noordtzijde ande westhende aen de alere.

Kuettelstraet: keutel = drekballetje.

- B. bezet up 1 line landts in Dudzele oest noordtoest van der kercke voor de oeststeghele... huus ende landt ande oestzijde, de kuettelstate ande westzijde, streckende mette zuudhende ende oestzijde jeghenover de priestrage.
 C. f° 5: zie tekst Bona Dies.

Maatland:

A. f° 2 : maetland

Oostdorp:(het)

B. slot: ... dese neue legher ligghende... oost vander kercke int Oostdorp.

C. f° 4 v°: bezet up 24 roeden landts ligghende... oost van der kercke int Oostdorpt ende heist nu zom betemert... streckende mette zuudthende ande ooststraete.

Oosthoek: (den)

B. een line landts up de hoghe maet tusschen Jasper De Wale landt ande beeden zijden ende int zuuden streckende metten noorden ande heerwech die van Dudzele loept naar den oosthoek.

Oosthovinge: zie Hoving.Oostmolen: korenwindmolen eigendom Heer v Dudzele. Kaart Wintein nr 100Oostmolenwal:

B. bezet up een gemet landts... bevesten den oostmolenwalle.

C. f° 5 v°: ... bezet up een alf gemet landts... ande oosthonde van den oostmuelen wal up de hoghe maet...

Ooststraat:

B. ... metten suudthende ande ooststrate...

C. f° 4 v° : zie tekst oostdorp.

Ooststeghele: (de) hoge steen waarop de darpsonroeper plaats nam om de berichten van de overheid en andere bekendmakingen voor te lezen. Dat er hier Ooststeghele staat, doet vermoeden dat er ook een tegel of stegel aan de westkant van de kerk lag. Deze stegel was een opstapje.

B. bezet up een line landts... oost noordtoest van de kercke voor de ooststeghele...

C. f° 5 : zie tekst Bona Dies.

Oudstuk: zie Goudstuk.Priestrage: woning van de presbyter of pastoor. Zie tekst Kuetelstraat en Westdorp.Rieselmolenwal: Kaart Wintein nr 123. In tegenstelling met schrijver heeft daar wel een molen gestaan vmt 1447. Oorspronkelijk was de naam gespeld "Riecelemlen (1336) of Riesele. Later vinden we meer:Rijselmolenwal:

A. f° 3 v°

B. bezet up een gemet landt... zuudt vander kercke ande rijselmolen wal.

C. f° 6 : ... bij den rijselmolenwal toebehoerende den Heere van Dudz.

Stapelvoerde: Kaart Wintein nr 52. Omwalde hofstede en kruispunt.

A. f° 1.

B. item 4 linen 60 roeden landts bij stapelvoerde...

C. f° 14 v°: ... noordtoest vander kercke bij stapelvoerde.

Schottgedt: (het) identisch Schottekasteel. Kaart Wintein nr 25.

B. ... bezet up 22 gemeten landts mette huuse ende boomen dier up steen ende heet tSchottegedt metten casteelkin bij St Lauwerens

in de prochie van Dudzele verre west zuudtwest van de kercke tus-
schen St Lauwereinswech an de zuudtzijde...

- C. f° 11: bezet up 22 gemeten 90 roen landts met alden huusen ende
boomen... ghenaeent tSchottegedt.

St.-Lauwereinsweg: identisch met de Groenweg. Kaart Wintein.

Twee Poorten: Hofstede. Kaart Wintein nr 36.

- C. f° 14: van een line 98 roeden landts... zuult vander kercke ende
noordt van den twee porten tusschen een adere ande noordtzijde,
Jacop Kemelare landt ande zuudtzijde, streckende metten oosthende
an de kinderen Jacop De Vos landt ende ant westhende anden
brugschen heerwech andt huellen.

Voswal: (de) kaart Wintein nr 126. Ook genaemd Pieter Voswal

- A. f° 16: bezet up 4 linen 11 roelen landts liggende noortoost van
der kercke ande noordtzijde van Pieter Vos walle...

Dieric sVoswal: identisch met vorige.

- B. 4 linen 11 roeden landts... noardt van Dieric sVoswal
C. f° 4: 4 linen 11 roeden landts ... bij den voerschreven hofstede
(Jan Coolbrants) in Dieric sVoswallebile noardt van D. sVoswal

Westdorp:

- A. f° 4: int westdorp te Dudzele
B. bezet up een huus met 15 roeden landts... int westdorp... mette
zuudthende ande weststrate...
C. f° 9 v°: bezet up 74 roeden landts met alden huusen ende boomen
dier up staen liggende... west van de kercke int westdorp van
Dudzeele ande noordtzijde van de weststraete tusschen de kinderen
van Jacop De Vos cum suis landt ande westzijde, Jan De Vliegghere
huusen ende landt ande oostzijde, streckende metten noordthende
anden heerwech ende metten zuudthende ande weststraete van Dud-
zeele jeghensover de priestrage.

Weststraat:

- A. f° 4 v°: weststrate...
B. en C. zie tekst bij Westdorp.

‰ ‰ ‰ ‰ ‰ ‰ ‰ ‰

B r o n : Rijksach. Brugge, Brugse Vrije, Register nr 15844.

N o t a : K. De Vos, Parochieboek Dudzele, Brugge 1875.